

Réz Gábor, az MSZP Felsőoktatási Tagozatának elnöke

Educatio: Kérem, mutatkozzon be röviden olvasóinknak.

Réz Gábor: Réz Gábornak hívnak, már 44 éve vagyok az ELTE Természettudományi Karán, itt végeztem hallgatóként, majd oktatóként is itt folytattam a pályafutásomat. Píllanatnyilag az Anatómia, Sejt- és Fejlődésbiológia tanszéken vagyok docens, elsősorban sejtbiológiai tárgyakat oktatok. Az első éveseknek az alapokat, a felsőbb éveseknek molekuláris sejtbiológiát, illetve egy háromrészes tárgyat, ami a tumor-sejtbiológia nevet viseli. Nagyjából ez a profilom.

E: Az oktatáson kívül részt vesz az egyetemen belül számos bizottság munkájában is. Erről is mondana valamit?

R. G.: Valóban, az elfoglaltságom nem kis részét teszik ki az oktatásszervezési feladatok. A Biológia Intézetben belül, ami egy meglehetősen nagy szervezet a maga 12 tanszékével, egy olyan funkciót látok el, ami egy kar viszonylatában az oktatási dékán helyettes szerepkörével azonos. S tekintve, hogy a felsőoktatás most nagyon sok változáson megy át, ez permanensen kitölti a napok jó részét. Ezzel függnek össze a különböző bizottsági posztok, mint a kari Tanulmányi és Oktatási Bizottságon belüli tagságom, a kari Kreditátviteli Tanácsban végzett elnöki tevékenységem, de tanácskozási joggal ott ülök a Biológiai Intézetben belül működő Intézeti Tanácsban is.

E: Ugyanakkor nem csak intézeti szinten foglalkozik szakmapolitikai kérdésekkel, egy ideje elnöke az MSZP Felsőoktatási Tagozatának is. Mióta vezeti ezt a szervezetet?

R. G.: A Felsőoktatási Tagozatnak 2005 óta vagyok az elnöke. Azt megelőzően 13 éven át egy jogász kollegám vezette a szervezetet, utána meghívtuk Bazsa Györgyöt, aki 2005-ben a Felsőoktatási Tudományos Tanácsnak lett az elnöke, ami a tagozati elnökséggel részben összeférhetetlennek tekinthető, így engem választottak meg erre a posztra. Bizonyos értelemben a nyakamba hullott ez a feladat, talán nem ártana, ha egy országosan közismertebb személyiség töltené be az elnöki posztot. Az mindenesetre kétségtelen, hogy eléggé sok szervezési feladattal jár, amit korábban is részben én végeztem.

E: Korábban Ön volt a szervezésért felelős tagja a vezetőségnek...

R. G.: Igen, ezért is esett rám a választás.

E: Milyen céllal jött létre ez a szervezet?

R. G.: Több nagy ágazatnak van az MSZP-n belül tagozata az infrastruktúrától a vallásig. A rendszerváltás idején a munkahelyi pártszervezetek megszűntek. Azok a párttagok, akik beléptek az MSZP-be, nem voltak megszervezve, s jó részük már koruknál fogva sem ment volna szívesen a területi pártszervezetekbe, abban a szakmapolitikai miliőben szeretett volna maradni, amelyben korábban is dolgozott. De ettől még ebben az időben az egyes tagozatok szabadon szerveződött pártszervezetekként működtek. Ez a rendszer a későbbiekben megszűnt: egy közös budapesti szervezet jött létre a párttagok számára, s maga a szakmapolitikai tevékenység ettől bizonyos értelemben különvált. A tagozati tagsághoz ma már nem kötelező a párttagság: például a mi tagozati tagjaink többsége nem is párttag. Mi valójában szakmapolitikai szervezetként működünk.

E: Mindegyik tagozatra jellemző ez a nyitott szerveződési forma?

R. G.: Ez majdnem mindegyik tagozatra jellemző lett, s benne van most már a párt alapszabályában is a tagozatok meghatározásánál. Egy kikötés megmaradt: az elnöknek párttagnak kell lennie, mivel előfordulhat, hogy a párt nevében nyilatkozik.

E: Azt mondta, hogy a Felsőoktatási Tagozatban a tagság többsége nem párttag. Százalékosan kifejezve ez mit jelent? A tagság hány százaléka tagja a szocialista pártnak?

R. G.: Erre nem tudok pontos választ adni. Akik a központi pártszervezetben vannak a tagozatok részéről, azokról tudjuk, hogy párttagok. Azokról is tudjuk, akik a területi szervezeteknél voltak már korábban párttagok. Vidéken csoportok ugyan nem működnek, de minden felsőoktatási városban, elsősorban az egyetemi városokban vannak a Felsőoktatási Tagozatnak újabb tagjai, akikről megint csak tudjuk, hogy párttagok, mert belépésükkor megjelölik, hogy mely tagozat munkájában akarnak részt venni. De külön gondot nem fordítunk arra, hogy ki párttag, s ki nem.

E: Azért felteszem, hogy valamilyen szervezeti nyilvántartás van...

R. G.: Az MSZP Választmányának októberben elfogadott a tagozatok és a platformok munkájáról szóló határozata szerint a párt központilag nem tartja nyilván a tagozatok tagságát. Ebből a szempontból a tagozatok az adatkezelők. Tagjaink párttag voltát nyilván ki lehetne bányászni a központi nyilvántartásból, de ez valójában nem lényeges. A párt-hoz tartozás például abban nyilvánul meg, hogy az országos tagozatoknak a kongresszusokon tanácskozási jogú tagja, a választmányban pedig teljes jogú tagja van. Ilyen esetekben indokolt, hogy a tagozatok képviselője párttag legyen. Egyébként ez nem igazán fontos. Az értékrendek a tagok között nagyjából azonosak, és ez az, ami számít. Egyébként pedig azt tapasztalom, hogy a felsőoktatásban, ha tíz ember összeül, hogy megvitasson valamit, akkor először tízféle véleményen vannak, a végén pedig kiderül, hogy lényegében ugyanarról beszélnek.

E: Vannak olyan szakmapolitikai szervezetek, amelyek nyilvánossá teszik a tagok listáját, és vannak olyanok, amelyek nem. Az MSZP Felsőoktatási Tagozata miért választotta a másodikat megoldást?

R. G.: Adatkezelési ügyekben ez a vita, ha nem is valami hevesen, de lezajlott a választmányban, amikor az országos tagozatok minősítésének szempontjait tárgyalták, s akkor még az volt a javaslat, hogy be kell mutatni a minősítéssel foglalkozó bizottságnak a tagozat névsorát. De aztán kiderült, hogy ezzel adatkezelési problémák vannak. Azt nem tudom, hogy az adatvédelmi ombudsman mit szólna ahhoz, ha megjelenéne ezek a listák az interneten.

E: Akkor is, ha nincs feltüntetve, hogy valaki párttag vagy nem párttag, csak a neve, foglalkozása és munkahelye?

R. G.: Hogy őszinte legyek, ezen így nem gondolkodtunk el, vagyis tagságunknak nem tettük fel azt a kérdést, hogy egyéneként hozzájárulnak-e a nevük, adataik közzétételéhez egy ilyen listán. Ez az egész adatkezelési probléma pedig csak azért volt lényeges, hogy a pártközpont ne kezelhesse azoknak az adatait, akik nem párttagok. Jelenleg csak annyi a választmány felé a kötelezettségünk, hogy felelősen közöljük a létszámot.

E: És mekkora a tagság?

R. G.: Jelenleg 100 fő.

E: Próbáltam anyagokat gyűjteni az interneten a tagozat tevékenységéről, de nem sok sikerrel jártam.

R. G.: Hát, ha megtalált is valamit, az biztosan egy nagyon régi információ volt.

E: A felsőoktatással kapcsolatos legutolsó hír a tagozat oldalán 2003-as dátumú.

R. G.: Még csak most kezdtem el ezzel foglalkozni. Azt szeretném, ha interaktív lenne a levelezési listánk, s le lehetne folytatni bizonyos vitákat az interneten keresztül is. Ehhez természetesen a honlapot is meg kell csinálni, s fel kell tenni az alapdokumentumokat.

E: Az alapdokumentumok közül különösen a tagozat programja hiányzik, mivel ennek elfogadása az egyetlen feltétele a jelentkezésnek.

R. G.: Ez egy félreírás lesz, eredetileg a szervezeti és működési szabályzatról volt szó.

E: Rendben, akkor térjünk vissza inkább a közös értékekhez. Meghatározható, hogy a Felsőoktatási Tagozat az MSZP platformjai közül melyikhez áll a legközelebb?

R. G.: A platformok egészen más szerveződések. Többségük valamilyen közös gondolat vagy ideológia felé fordul. Viszonylag egyszerűen átlátható, hogy egy szociáldemokrata platform mit akar kihangsúlyozni, vagy az „Ésszerűség és felelősség” platform, amely egyfajta gazdasági gondolkodásmód elterjesztésével foglalkozik, de legújabbban alakult pl. egy népi platform is, de még nem vagyok tisztában vele, hogy ők mit képviselnek. Szóval a platformoknak teljesen más a funkciójuk. Ami a közös, hogy a tagozatok is és a platformok is alulról szerveződnek. Bizonyos kritériumoknak meg kell felelni, illetve egy bizonyos időnek el kell telnie ahhoz, hogy meg lehessen kérni az országos tagozati minősítést, s akkor azt megvizsgálják, de a lényeg, hogy alulról szerveződnek ezek a szervezeti formák. Soha senki nem hoz arról határozatot, hogy ilyen és ilyen tagozatra van szükség.

E: Az előbb említette, hogy a Felsőoktatási Tagozatnak vidéken elsősorban az egyetemi városokban vannak tagjai. Ezek mind oktatók?

R. G.: Akik mostanában kerültek be, azok közül mindenki vezető oktató, s egy részük be is lépett a pártba. Ezekben a városokban a rendszerváltás előtt még működtek helyi tagozatok, de aztán azok elkoptak szépen lassan. Tehát a tagság jelentős többségben olyanokból áll, akik a felsőoktatásban tevékenykednek, vagy tevékenykedtek, mert viszonylag sok idősebb kollegának igénye, hogy a kapcsolatot megtartsák velünk. Ők már közvetlenül nem vesznek részt a munkában, de azért az információkat eljuttatjuk hozzájuk.

E: Kiegyensúlyozott a fővárosiak és vidékiek aránya a tagságban?

R. G.: Nem. Egyértelműen budapesti túlsúly van. Ugyan azt konkrétan nem tudjuk, hogy az egyetemi városokban a helyi szerveződések miért szűntek meg, de általános tapasztalat, hogy vidéken nehezebben mozdulnak. Hiába próbálunk a tagjainkon keresztül újabb tagokat beszervezni, nagyon nehezen megy. Az utóbbi időben inkább az a jellemző, hogy a csatlakozni vágyók személyesen jelentkeznek. Valamilyen helyi ügy kapcsán, ami nagy port kavart fel, néhányan jelentkeztek.

E: S mi a helyzet a főiskolák és egyetemek vonatkozásában?

R. G.: Itt pedig az a helyzet, hogy egyetemi túlsúly van. A főiskolai tagjaink valahogyan elkoptak. De hát húsz év eltelt közben, és a húsz év alatt nagyon sok változás volt, tehát nem csoda!

E: Vannak fiatal tagjaik?

R. G.: Van néhány fiatal kollegánk, de a fiataloknak meg vannak a maguk szervezeteik. Van pl. ifjúsági tagozatunk, s ők oda tudnak csatlakozni. Nem feltétlenül a felsőoktatás érdekli az egyetemi hallgatókat.

E: Az egyes tudományágak reprezentánsai egyformán megjelennek a tagságban?

R. G.: Ezen a területen már valamivel jobb a helyzet, mivel Budapesten valamennyi tudományág képviselve van: a társadalomtudósok közül főleg közgazdászok és jogászok csatlakoztak, de vannak természettudósok, bölcsészek is a tagok között. Vidéken pedig egyértelműen a természettudományi karokról vannak jelentkezők, illetve tagok.

E: A kulturális és oktatási tagozatok mellett az MSZP parlamenti frakciójának vannak azonos területekre szerveződő munkacsoportjai is. Miként tudják összehangolni a tagozatok és a munkacsoportok tevékenységét?

R. G.: A tagozat kettős célt szolgál. Az egyik kifejezetten szakmapolitikai cél, vagyis fontos, hogy az Országgyűlés Oktatási Bizottságának szocialista munkacsoportjával a kapcsolatot tartsuk, s szükség esetén közös rendezvényeket szervezzünk. De a politikai aktivitáson kívül a tagozat tevékenysége kifelé is biztosítja a kapcsolatot, hiszen a tagság többsége nem párttag. Ez persze mindig az adott tagozat szakterületétől is függ, már ha ez egy szakmapolitikai tagozat. Vannak ugyanis rétegtagozatok is, mint pl. a nyugdíjas vagy nőtagozat, amelyek az egész országra kiterjednek, és óriási taglétszámmal rendelkeznek – ez a szakmapolitikai tagozatokra kevésbé jellemző. De a kapcsolattartás attól is függ, hogy milyen szakmapolitikai tagozatról van szó: abban az időszakban, amikor az új felsőoktatási törvény létrehozása folyt, természetesen az országgyűlési munkacsoporttal is intenzívebb volt a kapcsolatunk, közösen rendeztünk pl. kisebb konferenciákat. Vannak azonban olyan szakmapolitikai tagozatok is, mint pl. az infrastrukturális tagozat, akiknek ez az életformájuk, nekik rendszeresen kell ilyen rendezvényeket szervezniük, mert azokat a szakmabelieket is meg kell kérdezniük, akik a tagozatban nem aktívak. A tagozatok közötti együttműködés is nagyon fontos, a legerősebb kapcsolatunk a tagozatok közül a Tudományos Tagozattal van. Az is felmerült már, hogy nem lenne-e célszerű összeolvadni, mivel a Tudományos Tagozatnak elég sok felsőoktatásban is szereplő tagja van, de aztán ez alámerült, mivel ők speciális feladatként foglalkoznak az Akadémia, a kutatásfejlesztés és az innováció kérdéseivel is, mint ahogy nekünk is vannak speciális témáink. Így külön tagozatban vagyunk, de egymás elnökségi ülésein részt veszünk, s vannak közös rendezvényeink is. A választások előtti időszakban éppen az innovációval kapcsolatban Szegeden és Debrecenben voltak közös kihelyezett üléseink, ahol sok „civil” érdeklődő vett részt azokon az előadásorozatokon, amelyeket ennek keretében tartottunk.

Azt azért hozzá kell tennem, hogy az egyetemekkel a kapcsolattartás nem könnyű, mert abban a pillanatban, hogy egy párt neve elhangzik, mindenki azonnal a politikára gondol, s az egyetemeken, mint tudjuk, tilos a pártpolitizálás. Ezt a tilalmat nem kívánjuk megszegni. Ennél fogva nincs igazán könnyű dolgunk, ha új kapcsolatot szeretnénk kiépíteni a felsőoktatásban dolgozó oktatókkal vagy kutatókkal. Az ELTE Biológiai Intézetében is tudja mindenki, hogy ki vagyok, s kapom a meleget vagy a hideget, attól függően, hogy ki mit gondol, de itt még messze nagyobb a tolerancia, mint sok más intézményben. Az ideális nyilván az lenne, ha mind a tudomány és innováció, mind a felsőoktatás ügyei- ben egy nemzeti minimumban meg lehetne állapodni. De azt is látni kell, hogy nekünk, a balközépnek nincs olyan működő civil szervezetünk, amely behálózza az egész szférát, ezzel szemben jobboldali szervezet van ilyen, a Professzorok Batthyány Köre, akik bizonyos területeken elég hatékonyak.

E: Örülök, hogy a Batthyány Kör nevét megemlítette, mert később szeretnék erre a témára visszatérni...de időzzünk még el egy kicsit a szervezet tevékenységénél. A Felsőoktatási Tagozat tevékenysége – függetlenül attól, hogy hány tagja MSZP tag – mindenképpen összefonódik a párt kormányzati munkájával, mégpedig több szempontból is: egyrészt segítheti a párt felsőoktatás-politikájának a kidolgozását és megvalósítását, másrészt kifelé kommunikálni tudja a párt, a kormány vagy az adott szaktárca elképzeléseit. Először is nézzük az első fázist: mivel járul hozzá a tagozat a párt oktatáspolitikájának a kialakításához?

R. G.: Hát igen, ez a jó kérdés valójában...Azzal kezdeném, hogy amikor a felsőoktatási törvény készült, és volt vagy 20 változata, akkor a kapcsolatrendszerünknel fogva (mivel a tagjaink között voltak olyanok, akik később a fogalmazóbizottságban is benne voltak) kaptunk annyi információt első kézből, hogy lépni tudjunk. Jellemző, hogy ezek a szervezetek sokkal jobban foglalkoztatottak megrendelői oldalról, amikor a párt ellenzékben van, mint amikor kormányon. Ha kormányozni kell, akkor – érthető okokból – állandóan időzavarban van az egész rendszer, mert számos területen párhuzamosan kell a reformokat végrehajtani. A reform a felsőoktatás területén sincs még azzal befejezve, hogy a Bolognai folyamatba bekapcsolódtunk, mert – csak, hogy egy példát mondjak – a finanszírozási reform még nem zajlott le, s eközben a napi problémákkal is foglalkozni kell. Ezért úgy készítjük el a programunkat, hogy figyelembe vesszük azokat a jogszabály-alkotási munkákat, amelyek éppen folyamatban vannak az egyes minisztériumokban, s ha úgy látjuk, hogy ebben tevőlegesen is részt akarunk venni, akkor utána megyünk a dolgoknak. Nem annyira olajozott a menet, mint ahogy elképzelné, mert nemcsak nekünk vannak egy adott témáról elképzeléseink, hanem vannak elnökségi határozatok, s egyéb célkitűzések, s mire mindebből valóság lesz, az mindig időbe telik. Nincs katonás kapcsolatunk, nem arról szól a dolog, hogy ha van egy aktuális megoldandó kérdés, s akkor mindjárt rohannának hozzánk a feladattal.

E: S ha felmerül egy konkrét kérdés, amiben a kormány a tagozat szakmai véleményét ki szeretné kérni, akkor mi a mechanizmusa ennek?

R. G.: Most úgy működik az egész, hogy a tagozatokhoz egy-egy elnökségi tagot rendeltek hozzá. A személy kiválasztása a szakmapolitikai tagozatoknál nyilván attól függött, hogy az adott terület kinek a hatásköre. Ha van az adott területért felelős miniszter, akkor ő foglalkozik vele – pl. a sporttagozat dolgaival az illetékes miniszter, Lamperth Mónika. Ha nincs, akkor valamely elnökségi taghoz vannak a tagozatok rendelve, s akkor rajtuk keresztül lehet ösztönözni a kormányt, hogy vegyék figyelembe a tagozatok javaslatait, mint ahogy ők is kérhetik a munkájukhoz a tagozat segítségét. Ez azonban egy viszonylag friss dolog: a választások után történt meg ez a felosztás, s hogy mennyire működik, az majd elválik. Mi történetesen egy nagyon elfoglalt miniszterhez tartozunk, aki elnökségi tag is, a felsőoktatási tagozattól a művészeti tagozaton át a vallási tagozatig nagyon sok tagozat tartozik hozzá, tehát nagy területet felügyel. Mi azokra az információkra támaszkodunk, amelyeket az államtitkároktól és más főtisztviselőktől megkapunk. Ez a rendszer már kezd működni, már látszik, hogy könnyebb a minisztériumokkal kapcsolatot létesíteni. Lényegében minden információt megkapunk, amit a parlamenti képviselők.

E: Tehát a kormányzat felől biztosított az út, hogy az információk automatikusan eljussanak a tagozatokig, de a tagozatok felől csak akkor indul el az információáramlás, ha a miniszter vagy valamely államtitkár erre igényt tart.

R. G.: Van arról friss ajánlás egy Választmányi határozatban, hogy mely kérdésekben milyen előkészítő munkálatokba kell bevonni a tagozatot, de még ezt is meg kell szokni, erre is rá kell állni.

E: A Felsőoktatási Tagozaton kívül van más szakértői csoport is, aki az MSZP felsőoktatáspolitikáját formálja?

R. G.: Ez most teljesen a minisztérium és a MAB dolga. Ad hoc bizottságokat létre szoktak hozni, és bizonyára tud a Felsőoktatási Kerekasztalról, amiben mi természetesen nem vagyunk benne, de a szakszervezetekkel, az oda meghívott szakértőkkel sok mindent meg tudnak beszélni. S amennyiben ott eljutnak egy megállapodásig, már nem igazán jut számkra építőszerep.

E: Tehát összefoglalnám: a Felsőoktatási Tagozat egy felsőoktatási szakemberekből álló tanácsadó testület, melynek véleményét kikérheti a kormányzat, de csak bizonyos kérdésekben írja elő a belső szabályzat, hogy erre feltétlenül szükség van.

R. G.: Inkább szakmapolitikai nyílt pártközösségnek nevezném magunkat. A frakciók és a minisztériumok számára is vannak erre vonatkozólag ajánlások, ami most már írásban is lefektetett, s lehet is érzékelni a változást. A minisztérium részéről alapvetően mindig meg van a fogadókészség, ha valamit akarunk, de nyilván nem kérhetjük a szakállamtitkártól, hogy minduntalan kérdezze meg tőlünk, hogy mi legyen. A törvénykészítés periódusában azonban volt olyan, hogy nagyon határozottan kifejeztük a véleményünket, különösen, amikor olyan elképzelések jelentek meg a törvénytervezetben, ami súlyosan érintette volna az egyetemek autonómiáját.

E: Amikor a tagozat egy adott szakmapolitikai kérdésről véleményt alkot, akkor ez milyen módon történik: kiküldenek információkat, és mindenki elküldheti írásban a javaslatát, vagy összehívunk egy vitafórumot, és ott ütköztetik a véleményeket, vagy néhány ember összehívul, és kidolgoz egy javaslatot, amit a tagság jóváhagy...?

R. G.: Így is lehetne... Ez nálunk úgy működik, hogy van egy héttagú elnökségünk, amely megvitatja ezeket a kérdéseket, és kidolgozza a javaslatokat, s van a plenáris ülés, amit csak akkor hívunk össze, ha tudunk olyan előadót biztosítani, aki érdeklődésre tarthat számot. Pl. Manherz Károly szakállamtitkár – a tagozat felkérésére – a nyár közepén nálunk járt, hogy értékelje a reformfolyamatokat, s elmondja, hogy melyek a következő lépések. Ez a beszámoló volt az alapja a következő évi programunknak. Ez is egy lehetőség... Na most, ehhez azért az is hozzátartozik, hogy kétféle a társaság: vannak, akikkel állandóan tudjuk tartani a kapcsolatot, mert van e-mail-jük, ez durván a fele a tagságnak, s ők azok, akik igazán aktívak, a másik fele a tagoknak kevésbé aktív, legfeljebb a plenáris ülésekre jön el, ha érdekli az adott téma.

E: Vannak olyan liberális értelmiségi csoportok, akikkel párbeszédet folytatnak?

R. G.: Kifejezetten az SZDSZ-hez kötődő ilyen csoport nincs. Van az MSZP-n belül egyfajta liberális réteg. Ha belegondolok, hogy milyen véleményeket kapok a tagságtól politikai történések kapcsán, akkor azt látom, hogy jelen vannak nálunk is olyanok, akik egyfajta liberális álláspontot képviselnek, mint ahogy mások is. Kifejezetten baloskodók nem igen vannak. Az általános politikai kérdések megvitatása azonban elsősorban a központi pártszervezet keretében folyik, aminek nagy a látogatottsága a részünkről, s ezek a viták azt az igényünket, hogy a liberális és a baloldali szemléletűekkel találkozzunk, kielégíti.

E: Milyen a viszonyuk a jobboldali értelmiségi csoportokhoz, mint amilyen a Professzorok Batthyányi Köre?

R. G.: Léteznek és hatnak a maguk nézetei szerint. A legnagyobb gondom, hogy nem látom az ellensúlyt. Volt ilyen kezdeményezés az ellenkező oldalon is, az Új Évezred Társaság, amely egy adott téma megvitatására üléseket szervezett, ezekre prominens jobb- és baloldali előadókat is meghívott, ezért elég nagy volt a látogatottsága. Csak hát ezt csinálni kellene! Én nem ismerem belülről a Professzorok Batthyányi Körét, de azt érzékelem, hogy egyfajta igazodás és fegyelem jellemzi, s valószínűleg az eredmények is innen származnak, már ami eredményként értékelhető. Ez a fegyelmezettség mutatkozik meg abban is, hogy ha az általános politikai helyzet úgy kívánja meg, hogy megszólaljanak, akkor megszólalnak. Mi ettől különbözünk.

E: Miért hiányzik ez a fajta fegyelmezettség vagy szervezettség a másik oldalon?

R. G.: Mert nem olyanok vagyunk. A szocialista párt már eleve úgy szerveződött, hogy a területi szövetségek szövetsége. Egy alulról építkező szervezet terve fogalmazódott meg azon a bizonyos kongresszuson, amikor a válás, illetve újjáalakulás megtörtént. Vagyis: más a szerveződés logikája. Így is ki lehet persze alakítani az irányítás hatékony módjait, de a megközelítésmód akkor is alapvetően más. A tagozatról pedig nem szabad elfelejteni, hogy már a nevében sem civil szervezet. Célja a baloldali politika segítése, de ebbe csak extrém esetben tartozhatna bele vitatott vagy mellőzött tagozati vélemény sajtóközleményben való megjelentetése.

E: Befejezésül szeretném megkérdezni, hogy az elkövetkező pár évben mint az MSZP Felsőoktatási Tagozatának elnöke mit könyvelne el sikerként?

R. G.: Mindenekelőtt azt, ha egy ütöképes országos létszámot össze tudnánk hozni. Ez azonban nem lesz könnyű, mivel nem igazán kedvez a felsőoktatásban dolgozók megítélésének, ha tudják róluk, hogy aktívan politizálnak. Általában sem örülnek ennek, de az intézmények egy részében kimondottan hátrányos lehet, ha valaki az MSZP-ben aktivitást fejt ki.

Szeretném továbbá, ha a felsőoktatás átalakítása ténylegesen végbemenne. Ehhez azonban az kell, hogy a minőség mellett törjünk lándzsát. A magyar felsőoktatás valójában túl nagy az ország méreteihez képest, és nem elég eredményes. Ebben az is közrejátszik, hogy a rendszer igen nagyszámú főiskolával, illetve az összevonások során a nagy egyetemeken elrejtett főiskolai karokkal terhelt. A történet vége nem az lett, hogy az egyetemek átvették a főiskolák funkcióit, és belülről átszervezték magukat. Egyszerűen azért nem, mert nem ez a vezetés logikája. A rektort minél több kar támogatja, annál erősebb a pozíciója az egyetemen belül és kívül. Ezen felül nagyon sok az egyetemen kívüli főiskola is, köztük jó néhány olyan intézménnyel, amelyek néhány éven belül nem fognak hallgatóhoz jutni. Egyelőre egy évig biztos, hogy nem csökkentik az 56 ezres létszámot a felsőoktatásba felvetteknél, de már ez így is azt jelenti, hogy lassan az érettségizettek 60%-a a felsőoktatásba kerül. Ilyen körülmények között a reform már csak akkor működhet, ha azt jutalmazza, aki olyasmit csinál, amire az országnak szüksége van, illetve azt, aki a minőségi standardoknak megfelel. Azok az intézmények, amelyek e két kritériumnak nem felelnek meg, tehát olyan hallgatóik vannak, akik csak egy papírt szeretnének szerezni, s nem annyira hasznosítható és minőségi tudást, azok az intézmények valószínűleg ki fognak halni. Ha megnézzük, hogy mindehhez hogyan viszonyulnak az oktatók, akik ilyen

intézményekben dolgoznak, vagy a városok, ahol ezek az intézmények működnek, akkor azt látjuk, hogy nem örülnek neki, hiszen megszűnik egy kulturális centrum, az értelmiségiek elmennek, foglalkoztatási problémák merülhetnek fel, stb. A reformfolyamathoz azonban ez is hozzátartozik. Azt nem vállalhatja fel senki, hogy a miniszter majd megmondja, hogy te megszűnsz, te pedig nem, de azt mondani, hogy te azért szűnsz meg, mert nem felelsz meg a követelményeknek, és ezért nem kapsz pénzt, egy lehetséges módszer. Lehet, hogy ez nem tűnik eléggé „balos” megközelítésnek, de azt gondolom, hogy ha a minőségre és a munkaerőpiac igényeire figyelünk, megelőzhető az a veszély, hogy tömegével „képezzünk ki” frusztrált értelmiségi munkanélkülieket, akik majd diplomával a zsebükben mennek ki az utcára. Ez mindenkire nézve veszélyes és felelőtlen lenne. És akkor még nem is beszéltünk a kutatás-fejlesztés, az innováció, azaz a kutatástámogatás reformjáról, a kutatóegyetemek problematikájáról... Egyszóval: van az elkövetkezendő időkben felsőoktatáspolitikai feladat bőven.

Kis Papp László, a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének elnöke

Educatio: Kérem, mutatkozzon be olvasóinknak.

Kis Papp László: Dr. Kis Papp László vagyok, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem professzora. Az Általános és Felsőgeodézia Tanszéken tanítok. A fő szakmai területem a műemlékvédelemhez kapcsolódó geodéziai-fotogrammetriai felmérések és a légifelvétel műemlékvédelmi felhasználása, de a legkorszerűbb eszközök közül például a GPS-technikákat is mi tanítjuk. A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének 1998 óta vagyok másodszer is elnöke, először 1988-ban választottak meg elnöknek, amikor a szakszervezet is megalakult. Az FDSZ a felsőoktatási intézményeket fogja egybe, kivéve az orvosi egyetemeket és az agráregyetemeket. Ennek történeti oka van: korábban ezek az intézmények más minisztériumhoz tartoztak. A többi egyetem és főiskola összesen 72 intézménnyel hozzánk tartozik, melyek közül 60 intézményben vagyunk jelen. A tagjaink létszáma kb. 20 000 fő, tehát a szervezettségünk nagyságrendileg 50%-os.

E: Azoknak az egyetemeknek, amelyek nem tartoznak az FDSZ-hez, gondolom, van saját szakszervezetük. Melyek ezek?

K. P. L.: Két kisebb felsőoktatási szakszervezet működik még mellettünk: az egyik az Orvosegyetemek Szakszervezeti Szövetsége, a másik a magyar agrár felsőoktatási intézmények és szakoktatási intézmények szakszervezete, az AOKDSZ (Agrárokztatási és Kutatási Dolgozók Szakszervezete). Mindkét szervezettel mindennapos kapcsolatban vagyunk, sőt van egy konföderációnk, az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés, amelyben mind a három szervezet benne van. A Felsőoktatási Érdekegyeztető Tanácsban a munkavállalói oldalon ez a három szakszervezet vesz részt, ahova negyedikként meg szoktuk hívni a Tudományos Dolgozók Szakszervezetét is.

E: Kicsit menjünk vissza még az időben. Az FDSZ 1988-ban alakult, de előtte is volt érdekvédelmi szerepe a felsőoktatásban dolgozóknak...